

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙ 451*

46. Οἱ περὶ τὸν Διόσκορον προέβησαν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐπισκοπικῶν ἑδρῶν τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ εἰς μὲν τὴν Ἀντιόχειαν χειροτόνησαν τὸν σημαιοφόρον τοῦ εὐτυχισμοῦ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ὄργανον τοῦ Διοσκόρου διάκονον Μάξιμον¹· εἰς δὲ τὸν θρόνον τῆς πρωτεύουσας τὸν Ἀλεξανδρέα καὶ Ἰωῶς ἀποκρισάριον² τοῦ Ἀλεξανδρείας Ἀνατόλιον, ἄνδρα εὐφυᾶ καὶ ἐπιτηδειότατον περὶ τὴν διαχείρισιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, πολλὰ διδαχθέντα ἐκ τῆς πολιτικῆς τοῦ Πρόκλου, τὴν συνέχισιν τῆς ὁποίας ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τῆς ποιμαντορίας του ἀνέλαβε. Πότε χειροτονήθη ὁ Ἀνατόλιος δὲν εἶνε ἀκριβῶς γνωστόν, οὐδ' ἂν ὁ Διόσκορος αὐτὸς μετέσχε τῆς χειροτονίας³. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἐκλογή ἐπικολούθησε περὶ τὸ τέλος τοῦ 449 ἢ πρὸ τοῦ ἔαρος τοῦ 450⁴. Ὁ τε Θεοδοσίος ἰδιαιτέρως καὶ οἱ χειροτονήσαντες ἐπίσκοποι καὶ αὐτὸς ὁ Ἀνατόλιος ἔγραψαν πρὸς τε τὸν πάπαν καὶ τοὺς λοιποὺς ἐπισκόπους τὴν συνήθη ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν περὶ τῆς χειροτονίας, ἀξιοῦντες τὴν κοινωνίαν μετὰ τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου, ὅστις κατὰ τὸ εἰωθὸς ὡς ὁμολογίαν πίστεως προέβαλε τὸ ἐπίσημον Σύμβολον τῆς Νικαίας—Κόβλεως⁵. Ὁ δὲ Θεοδοσίος καὶ περὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ γενομένων πλατύτερον ἔγραψε πρὸς τὸν πάπαν, δικαιολογῶν τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου, ἣτις ἐν «πλήρει ἐλευθερίᾳ» ἐξήτασε τὰ κατὰ τὸν Φλαβιανόν, ἀποδειχθέντα ἀρχηγὸν δογματικῆς καινοτομίας, καὶ κατεδίκασε μὲν αὐτὸν καὶ τοὺς ὁμόφρο-

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σ. 220.

1. Ὁ Δόμος οὕτε διεμαρτυρήθη οὔτε ἐξεκάλεσέ που, ἀλλ' ἀπεσφόθηεῖς τὴν ἐν Παλαιστίνῃ μονὴν τῆς μεταίαιας του, τοῦ ἀγ. Εὐθυμίου. (Duchesne t. III. p. 423. 2. Κατὰ Ζωναρᾶν 13, 23.

3. Ὁ Λέων τῷ 453 γράφων τῷ ἐν Κόπτεϊ μονίμῳ ἀντιπροσώπῳ αὐτοῦ Ἰουλιανῷ ἐπ. Κῶ, κατελόγιζεν εἰς βάρος τοῦ Ἀνατολίου ὅτι ἐλησμένοι «ὑπὸ τίνων χειροτονηταί», χωρὶς ὁμῶς νὰ ὀνομάσῃ αὐτούς. Mansi VI c. 222—223.

4. Ὁ Hefele—Leclercq πάντως παρερμηγνέων τὰ ἐν ἐπιστ. 16 Λέοντος κατὰ Ἰούλιον 450, νομίζει ὅτι ὁ πάπας μαθὼν περὶ τῆς ὑποψηφιοτήτος τοῦ Ἀνατολίου δραστηρίως καὶ δεξιῶς ἐπολέμησε αὐτὴν παρὰ τῷ Θεοδοσίῳ.

5. Ἐν τῇ συνήθει ταύτῃ πράξει τῆς ἀναγγελίας τῆς νέας ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας πρὸς κανονικὴν ἐπικοινωνίαν, οἱ καθολικοὶ ἱστορικοὶ ἀτόπως διαβλέπουσιν αἰτήσιν ὅπως ὁ πάπας «ἐπικυρώσῃ» τὴν γενομένην ἐκλογὴν καὶ χειροτονίαν (Duchesne Hist. anc. de l'Eglise t. III p. 424). Τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῶν «κοινωνικῶν» τούτων γραμμάτων ἐδίδαξαν ἡδη τῷ 431 οἱ χειροτονήσαντες τὸν ΚΠόλεως Μαξίμιανόν ἐν τῇ πρὸς τὸν Κελεστίνον ἐπιστολῇ των. Ἄ. Ν. Διαμαντοπούλου Ἡ Γ' Οἰκ. Σύνοδος σ. 156—157.

νας αὐτοῦ, ἀποκατέστησε δὲ τοὺς ἀληθῶς ὀρθοδόξους¹. Πρὶν ἢ ὅμως τὰ γράμματα ταῦτα φθάσασιν εἰς Ρώμην, ὁ Λέων μαθὼν παρὰ τοῦ ἐπανεληθόντος λεγάτου Ἰλάρου τὰ ἐν Ἐφέσῳ γενόμενα ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα ἐπιστολὴν ἀπὸ 13 Ὀκτωβρίου 449, ἐν ἣ δεικνύων τὴν ἐν τῇ Συνόδῳ τῆς Ἐφέσου ἀσηκθῆσαν βίαν καὶ τὴν ἐπικράτησιν ἐπιβλαβοῦς διὰ τὴν ἐκκλησίαν διδασκαλίας, δι' ἣν διεμαρτυρήθησαν οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας διὰ τὴν μὴ ἀνάγνωσιν τῆς πρὸς τὴν Σύνοδον πεμφθείσης ἐπιστολῆς αὐτοῦ, ἐξ ἧς ἡσυχία θὰ ἐπήρχετο ἐπὶ οὕτως ἄλλως τε ἀπλουστάτου ζητήματος, ἐπειδὴ καὶ λίβελλον ἐκκληίου ἔλαβε παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Φλαβιανοῦ, παρακαλεῖ ὅπως ἀναστολῇ μὲν ἡ ἐκτέλεισις τῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων, παραμείνῃ δὲ ἡ πρὸ τῆς ἐν Ἐφέσῳ Συνόδου κατάστασις, διατάξῃ δ' ὁ βασιλεὺς τὴν σύγκλησιν μείζονος ἐκ πάσης τῆς οἰκουμένης, τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, συνόδου ἐν Ἰταλίᾳ, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς δογματικῆς ἀληθείας καὶ ἐξευμένισιν τοῦ θείου, ἢ πρὸς τὸ ὅποιον εὐσέβεια εἶναι ἢ ἀναγκαῖα προϋπὸθεσις τῆς εὐημερίας τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ κράτους. Ὑπὲρ τούτου ἐπικαλεῖται αὐτὸς τε ὁ Λέων καὶ «πάντων τῶν μερῶν ἡμῶν αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι μετὰ στεναγμῶν καὶ δακρύων καταδέονται διὰ τὸν ἐπισκόπων». Ἀναγκαῖα δ' ἀποβαίνει, μετὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Φλαβιανοῦ, ἡ σύγκλησις τῆς μείζονος συνόδου, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν κανόνων τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, ὧν ἀντίγραφα καὶ συνῆψεν ὁ Λέων εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ². Ἐκπλήττεται τις ἐκ τοῦ περιεχομένου καὶ τοῦ τόνου τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τοῦ Λέοντος καὶ μάτην ἐν αὐτῇ ἀναζητεῖ τὸν βαθὺν πολιτικόν, τὸν «ἔχοντα συνείδησιν τῆς ἀπολύτου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀρχῆς» αὐτοῦ καὶ ἐνεργοῦντα καὶ ὀμιλοῦντα ὡς κυρίαρχον, en maître, ὡς ἀσμενίζουσι γράφοντες οἱ νεώτεροι ὁωμαῖοι ἱστορικοί. Δὲν διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀνάθεσιν τῆς προεδρίας τῆς Συνόδου εἰς τὸν Λιόσκορον, ὡς τοῦτο μετὰ δύο ἔτη ἔπραξεν ὁ ἐν Χαλκηδόνι λεγάτος αὐτοῦ Λουκέντιος· δὲν ποιεῖται μνεῖαν τῆς ἐκκληίου τοῦ Δορυλαίου Εὐσεβίου, δὲν καταξανίσταται ζωηρῶς κατὰ τῆς μὴ ἀναγνώσεως τῆς ἐπιστολῆς του, καὶ τὸ παραδοξότερον ὅτι καταδικάσας

1. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δὲν περιεσώθη, ἀλλὰ μνημονεύεται ἐν τῇ πρὸς Οὐαλεντινιανὸν γ' ἐπιστ. τοῦ Θεοδοσίου (Schwartz p. 7) καὶ ἐν τῇ πρὸς Γάλλαν Πλακιδίαν, ἔνθα σημειοῦται ὅτι τῷ Λέοντι περὶ τούτου «πολλάκις ἐγράφη ἐντελεστέρον καὶ σαφέστερον» (αὐτόθι).

2. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη φέρεται ὑπὸ διπλοῦν τύπον: ἐν τῷ κώδ. 555 τῆς Βενετίας τοῦ α'. αἰῶνος ὡς μετάφρασις τῆς 25 ἐπιστ. τοῦ Λέοντος, νοθευθείσης κατὰ τὸν Schwartz p. 3—4, καὶ ἐν τῷ Βρεταννικῷ Ἀρουνδελλανῷ κώδ. 529 τοῦ β'. αἰῶνος, ἐκτενεστέρα τῆς ἀνωτέρω, μετάφρασις τῆς 18 ἐπιστ. τοῦ Λέοντος, γενομένη ὑπ' αὐτοῦ τούτου κατὰ Schwartz p. 25—27. Τὸ περιεχόμενον ἀμφοτέρων εἶναι τὸ αὐτὸ, οὐδ' ἀναφέρεται ἡ μία εἰς τὴν ἄλλην ὡς προγενεστέρα, κακῶς δὲ ὁ Jaffe δημοσιεύει αὐτὰς ὡς δύο διαφόρους καὶ ὑπὸ ἰδίαν ἐκατέραν χρονολογίαν (ἀρχὰς Ὀκτωβρίου καὶ 25 Δεκεμβρίου 449 ἀριθ. 437 καὶ 445) καὶ ἀκολουθεῖ αὐτὸν ὁ Battifol Le Siège etc. p. 520—521.

ἐπὶ συνόδου ἐν Ρώμῃ, τὴν 29 Σεπτεμβρίου 449, τὰ ἐν Ἐφέσῳ γενόμενα δὲν ἀνακοινοῖ τοῦτο, ὡς ὄφειλεν, εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ἀλλ' ἀφίνει τὴν περὶ τούτου φροντίδα εἰς τὸν διάκονον Ἰλαρον, ὅστις περὶ τούτου γράφει πρὸς τὴν Πουλχερίαν, «συμπληρῶν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Λέοντος» ἐν οὗτῳ σπουδαιότατῳ κεφαλαίῳ, περὶ οὗ πρώτιστα πάντων θὰ ἔγραφεν ὁ πάπας, ἵνα καὶ ἄνευ ἄλλου λόγου καταστήσῃ ὑποχρεωτικὴν εἰς τὸν Θεοδόσιον τὴν σύγκλησιν τῆς μείζοντος συνόδου, ἂν, ἐννοεῖται, ἢ θέσις τον, ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ ἦτο θέσις θεῖω ἢ ἄλλω οἴῳ δήποτε δικαίω διοικητοῦ ἢ ἀρχοντος (maître)!

Καὶ πρὸς τὴν Πουλχερίαν δὲ ἔγραφεν ὁ πάπας, ἐπικαλούμενος τὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ ἐπέμβασιν αὐτῆς, ὅπως ἐπανερχομένων τῶν πραγμάτων εἰς τὴν πρὸ τῆς Συνόδου κατῴστασιν, «ἀναψηλαφηθῆ» ἢ ὅλη ὑπόθεσις «ἐπιμελέστερον» διὰ συγκλήσεως συνόδου ἐν Ἰταλίᾳ, πρὸς ἄρσιον τοῦ περὶ τὸν Εὐτυχῆ σκανδάλου, ὅπερ ἀντὶ γὰ ἐξαλειφθῆ διὰ τῆς Συνόδου ἀπέβη δι' αὐτῆς μεγαλύτερον, ἐνεκα τῆς αὐθαιρεσίας καὶ «μανίας» τοῦ ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας, καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς περὶ τὰ πρόσωπα ἀσκηθείσης βίας καὶ ἀδικίας. Οὐδὲ πρὸς τὴν Πουλχερίαν ὁ Λέων μνημονεύει τῆς ἐν Ρώμῃ συνοδικῶς καταδίκης τῶν ἐν Ἐφέσῳ. Συγχρόνως ὁ Λέων «καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, ἢ ἐν τῇ πόλει Ρωμαίων συναχθεῖσα» ἔγραψαν πρὸς τὸν «κλῆρον, τοὺς ἀξιωματικούς (τοὺς ἐν ἀξιώμασι δηλ.) καὶ πάντα τὸν λαόν» τῆς Κπόλεως «παραμυθούμενοι» αὐτοὺς διὰ τὴν «διάλυσιν τῆς Ἐκκλησίας» αὐτῶν ἐκ τῶν ἐν Ἐφέσῳ παρανόμως πεπραγμένων καὶ «προτροπέομενοι» αὐτοὺς εἰς ὑπεράσπισιν τῆς καθολικῆς πίστεως καὶ ἀντίστασιν κατὰ «τῆς ἀνομίας τῶν ἀπίστων», ἐν στενωτάτῃ ἐνόητι μετὰ «τοῦ δεδοκίμασμένου» αὐτῶν ἐπισκόπου Φλαβιανοῦ, οὗ ζῶντος οὐδέως ἀντικαταστάτης θὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς κοινωνίαν τῆς Ρωμαϊκῆς συνόδου «οὐδὲ μεταξὺ τῶν ἐπισκόπων δυνήσεται ἀριθμηθῆναι». Τὰ αὐτὰ ὁ πάπας μετὰ τῆς συνόδου ἐπανάλαβε καὶ πρὸς τοὺς ἀρχιμανδρίτας Φαῦστον, Μαρτῖνον, Πέτρον καὶ Μανουήλιον, σουνιστῶντες εἰς αὐτοὺς «ὄμοψυχίαν» μετὰ τοῦ ἐπισκ. Φλαβιανοῦ, διαβεβαιούμενον ταχεῖαν τὴν διάλυσιν τῶν ταραχῶν διὰ τῆς ἀποκοταστάσεως τῆς δογματικῆς ἀληθείας, καὶ προτρέποντες εἰς τὴν ἀντίστασιν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐμμονὴν εἰς τὴν καθολικὴν πίστιν καὶ ἀγάπην τοῦ ποιμένου αὐτῶν, «ἐπειδὴ ἐκεῖνα τὰ

1. Tixeront: Histoire des dogmes t. III p. 91.

2. Τὴν πρὸς Πουλχερίαν ἐπιστολὴν βλ. παρὰ Schwartz p. 47, τὴν πρὸς τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαὸν Κπόλεως αὐτόθι p. 50—51 καὶ τὴν πρὸς τοὺς περὶ Φαῦστον αὐτ. p. 51—52. Τὸ λατινικὸν αὐτῶν πρωτότυπον ἐξεδόθη εἰς τὰς Συλλογὰς τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Λέοντος ἢ τὰ Πρακτικὰ τῶν Συνόδων καὶ παρὰ Migne P. L. t. 54 καὶ Jaffe No No 539. 443. 444. Ἡ ἑλληνικὴ ὅμως μετάφρασις αὐτῶν εἶνε ἀτυχεστάτη, διότι ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ Schwartz μέχρι τοῦ 530 διὰ τὴν ἀτελεστάτην γνώσιν ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν, αἱ ἐκ τῆς ἐτέρας εἰς τὴν ἄλλην μεταφράσεις εἶναι ἐσφαλμένα περὶ τὴν οὐσίαν καὶ βαρβαρόταται τὸ ὄφρος. II, 1,1. b. XIV—XV.

ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τοῦ παρόντος κατέναντι τῆς ἀληθείας καὶ τῶν κανόνων τῆς ἐπιστήμης, δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἄμετρον δυναστείαν, πεπραγμένα οὐδεμίᾳ τῆς καθολικῆς πίστεως ἀκολουθία δεκτέα εἶναι συγχωρεῖ»¹. Τὰ πρῶτα ταῦτα διαβήματα τοῦ ἐπ. Ρώμης οὐδὲν ἄλλο σημαίνουν ἢ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διὰ τοῦ λιβέλλου ἐκκλήσεως αἰτήσεως τοῦ Φλαβιανοῦ πρὸς σύγκλησιν μείζονος συνόδου, πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐν Ἐφέσῳ κακῶς πεπραγμένων. Ἐπανέλαβε δηλ. ὁ Λέων ὅ,τι τῷ 404 ἔπραξεν εἰς παρομοίαν περιπτώσιν ὁ πάπας Ἰννοκέντιος δ' α'. (402—417) μετὰ τὴν καθάρσιν καὶ ἔξορίαν τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου². Ἡ ἐκκλησις τούτου οὐδὲν διαφέρει τῆς τοῦ Φλαβιανοῦ ἀμφοτέροι ἐκκαλοῦσιν εἰς τὴν κρίσιν μείζονος συνόδου, ἀντιπροσωπευούσης τὴν ὄλην Ἐκκλησίαν τὴν δ' ἐν τούτῳ πρωτοβουλίαν ἦτο καὶ φυσικὸν καὶ συμφέρον ν' ἀναλάβῃ ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ρώμης καὶ ὡς πρῶτος τῆ τάξει ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ καὶ ὡς ἐκπροσωπῶν ἐν αὐτῇ τρόπον τινὰ καὶ κατ' ἔθος τὴν χριστιανικὴν Δύσιν καὶ διότι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἦτο ὁμόδοξος τοῦ ἐκκαλοῦντος, μὴ δεχθεὶς τὰ ἐν Ἐφέσῳ παρὰ νόμῳ γενόμενα.

47. Καὶ ὁ μὲν Θεοδοσίος ἔγραψε πρὸς ταῦτα ἐπανειλημμένως, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, δικαιολογῶν τὰ ἐν Ἐφέσῳ γενόμενα, καὶ μετὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ χειροτονίαν τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου Κπόλεως ἤλπισεν ὅτι τὸ περὶ τὸν Φλαβιανὸν καὶ Εὐτυχή ζήτημα ἔληξεν ὀριστικῶς ἡπατάτο ὅμως ἐν τούτῳ· διότι οὔτε ἡ ἱεραρχία τῆς Ἀνατολῆς ἐδέχθη ἀδισμαστυρήτως τὰ ἐν Ἐφέσῳ γενόμενα οὔτε ὁ Λέων ἠδύνατο ν' ἀνεχθῆ τὴν κατάφωρον ἐν τῇ Συνόδῳ ἐκείνῃ ταπεινώσιν του παρὰ τοῦ Διοσκόρου καὶ τῶν περὶ αὐτόν. Καὶ ἐν Ἀνατολῇ μὲν ὁ ὑπὸ περιορισμὸν εὐρισκόμενος καὶ ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου ἤδη καθηρημένος Θεοδώρητος ἀνέλαβε τὸν ἀγῶνα κατὰ τὸν θριαμβεύσαντος διὰ τῆς βίας Μονοφυσισμοῦ καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν Λέοντα διὰ τοῦ ρωμοῦ προεσβυτέρου Ρενάτου καὶ τοῦ ἀρχιδιακόνου τῆς Ρωμ. Ἐκκλησίας, παρακαλῶν, ἵνα πείσῃ τὸν πάπαν ν' ἀναλάβῃ πρωτοβουλίαν καὶ διὰ συνόδου, σύγκληθησομένης ἐν τῇ Δύσει, ἀνατρέψῃ τὰ ἐν Ἐφέσῳ, βεβαιῶν ὅτι τὰς ἀποφάσεις τῆς τοιαύτης συνόδου θὰ στέρξῃ, ὅποιαι δήποτε καὶ ἂν εἶναι· διότι «ὁ πανάγιος ἐκεῖνος θρόνος ἔχει τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐκκλησιῶν τὴν ἡγεμονίαν (τ. ἔ. τὴν πρωτοκαθεδρίαν) διὰ πολλὰ καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων ὅτι ἀρετικῆς μεμένηκε δυσωδίας ἀμύητος καὶ οὐδεὶς τάναντία φρονῶν εἰς ἐκεῖνον ἐκάθισεν, ἀλλὰ τὴν ἀποστολικὴν χάριν ἀκήρατον διεφύλαξε», ὅτι δὲ καλούμενος εἰς τοιαύτην σύνοδον προθύμως θὰ προσέλθῃ³. Καὶ πρὸς αὐτὸν δὲ τὸν Λέοντα ἐπιστολὴν ἐκκλήτου ἀπήντησε, διὰ τριῶν αὐτοῦ κληρικῶν ἀποσταλεῖσαν εἰς Ρώμην. Εἶναι δὲ ὁ λιβέλλος οὗτος εἰς τοιοῦτον ὕψος γεγραμμένος, ὥστε καὶ αὐ-

1. Schwartz p. 51—52.

2. Ἀ. Ν. Διαμαντοπούλου: Ἡ Γ'. Οἰκ. Σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ σ. 28—29 καὶ σημ. 1. Battifol: Le Siège etc p. 306—318.

3. ἐπιστ. 115—M. t. 83. c. 1325.

τὸς ὁ Battifol ἀνομολογεῖ τὸ κολακικόν πως αὐτοῦ, ὅπως ἔξασφαλίση τὴν εὐμένειαν τῆς Ρώμης¹, ὡς τοῦτο ἔπραξαν καὶ πράττουσι πάντοτε οἱ ἐκλιπαροῦντες προστασίαν παρὰ τῶν ἰσχυρῶν. «Πρὸς τὸν ἀποστολικὸν ὑμῶν τρέχονεν θρόνον, ὥστε παρ' ὑμῶν λαβεῖν τοῖς τῶν ἐκκλησιῶν ἔλκεσι θεραπείαν. Διὰ πάντα γὰρ ὑμῖν τὸ πρωτεύειν ἀρμόττει. πολλοῖς γὰρ ὁ ὑμέτερος θρόνος κοσμεῖται πλεονεκτιήμασι.. Ἡ γὰρ ὑμέτερα πόλις πασῶν μεγίστη καὶ λαμπροτάτη καὶ τῆς οἰκουμένης προκαθημένη καὶ τῷ πλήθει τῶν οἰκητόρων κομῶσα² πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὴν κρατοῦσαν ἡγεμονίαν (δηλ. τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους) ἐβλάστησε καὶ τῆς οικείας προσηγορίας τοῖς ἀρχομένοις μετέδωκε³ κοσμεῖ δὲ αὐτὴν διαφερόντως ἢ πίστις, καὶ μάρτυς ἀξιόχρεως ὁ θεῖος ἀπόστολος βοῶν ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ.. ἔχει δὲ καὶ τῶν κοινῶν πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς ἀληθείας, Πέτρου καὶ Παύλου, τὰς θήκας, τῶν πιστῶν τὰς ψυχὰς φωτιζούσας. Ἡ δὲ τρισμακαρία τούτων καὶ θεία ξυνορία ἀνέτειλε μὲν ἐν τῇ ἐσχάτῃ καὶ πάντοσε τὰς ἀκτῖνας ἐξέπεμψε, ἐν δὲ τῇ Ἀύσει προθύμως ἐδέξατο τὰς τοῦ βίου δυσμὰς, κἀκεῖθεν νῦν καταυγάσει τὴν οἰκουμένην. Οὗτοι τὸν ὑμέτερον περιφανεστάτον ἀπέφηναν θρόνον· οὗτος τῶν ἀγαθῶν τῶν ὑμέτερων ὁ κολοφών. Ἡμεῖς δὲ παρακαλοῦμεν καὶ ἀντιβολοῦμεν καὶ δεόμεθα καὶ ἰκετεύομέν σου τὴν ἀγίωσύνην ἐπαμῦναι ταῖς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαις χειμαζομέναις.. Ἐγὼ δὲ τοῦ ἀποστολικῆς ὑμῶν θρόνου περιμένω τὴν ψῆφον καὶ ἰκετεύω καὶ ἀντιβολῶ τὴν σὴν ἀγιότητα ἐπαμῦναί μοι, τὸ ὀρθὸν ὑμῶν καὶ δίκαιον ἐπικαλουμένῳ κριτήριον καὶ κελεῦσαι δραμεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐπιδειξάι μου τὴν διδασκαλίαν, τοῖς ἀποστολικοῖς ἔχουσιν ἐπομένην»⁴. Ὁ ρητορικὸς καὶ λίαν ἐπιτετηθευμένος τύπος τῆς ἐπιστολῆς, συμπληρούμενος καὶ διὰ τῆς ἀναγραφῆς τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν πατρικίαν του ἐπὶ μακρὰ ἔτη, δίδει εἰς ἡμᾶς τὴν ὀρθὴν κλεῖδα πρὸς ἀσφαλὴ χαρακτῆρισμὸν τοῦ λιβέλλου τούτου⁵. Τὸ μεγαλεῖον τοῦ θρό-

1. Battifol *Le Siège apost.* 517: «lettre que l' on peut soupçonner de vouloir capter la bienveillance de Rome, par un langage fait pour plaire à Rome, mais en définitive lettre qui porte à Rome un appel», ὅ,τι κυρίως ἐνδιαφέρει τοὺς καθολικοὺς. Περὶ τοῦ αὐτοῦ *Catholicisme et Pa-* rauté p. 44.

2. Ὁ παρὰ Μίγνη ἐκδότης «κομῶσσα», ἕκαστ' οὐδὲν λέγει.

3. Ἀπὸ τῆς Ρώμης δηλ. ἐκαλοῦντο ἅπαντες οἱ πολῖται τοῦ κράτους Ρωμαῖοι.

4. ἐπιστ. 113—M. t. 83 c. 1312-1317.

5. Τοῦτο καταφανέστατον γίνεται πλὴν ἄλλων καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐν μὲν τῇ πρὸς Ρενάτον ἐπιστολῇ (t. 83 c. 1325) περὶ τοῦ Τόμου τοῦ Λέοντος ὁ Θεοδώρητος ἔγραφε «αὐτὰ καὶ ἐν τοῖς γράμμασι τοῦ δεσπότη μου Λέοντος εἶρον ἐγκείμενα καὶ τὸν τῶν ὅλων ἡμῶν Δεσπότην, οἱ τοῖς ἀποστολικοῖς αὐτοῦ δόγμασι συμφωνῶ» ἐν δὲ τῇ ταυτοχρόνως πρὸς τὸν ἐν Κπόλει φίλον του πατρικίον Ἀνατόλιον γραφείση (αὐτ. c. 1332) ἔλεγε: «Τὰ γὰρ παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου κυρίου Λέοντος τὰ πρὸς τὸν Φλαβιανὸν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Ἐφέσῳ συναθροισθέντας γραφέντα ἄγαν συμφωνεῖ τοῖς παρ' ἡμῶν καὶ συγγραφείσθαι καὶ ἐπ' ἐκλήσιας κηρυχθεῖσθαι ἀεὶ».

νου τῆς Ρώμης λέγει, ἀπορρέει πρῶτον ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς λαμ-
πρότητος τῆς πόλεως ὡς πρωτευούσης τοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους¹ δεύτερον
ἐκ τῆς μονίμως διατηρηθείσης ὀρθοδόξου πίστεως, μαρτυρουμένης ὑπὸ
τοῦ ἀπ. Παύλου¹, καὶ τρίτον ἐκ τῆς ὑπάρξεως ἐν Ρώμῃ τῶν τάφων
τῶν «κοινῶν πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς ἀληθείας», οἵτινες ἀφοῦ ἐκ
τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ μακρὸν ἀνατείλαντες τὸ σύμπαν ἐκείθεν ἐφώτισαν,
μαρτυρικῶς τελευτήσαντες ἐν τῇ Δύσει, «ἐκείθεν νῦν καταυγάζουσι τὴν
οἰκουμένην». Οὗτοι εἶναι οἱ τίτλοι τῆς τιμῆς καὶ τῶν «πρωτείων» τοῦ
ρωμαϊκοῦ θρόνου, οἷτε ἡ ἀποστολικὴ διαδοχὴ, οἷτε τὸ «σὺ εἶ Πέτρος
κτλ», περὶ ὧν ὁ Θεοδώρητος διάφορον εἶχε γνώμην τῆς τῶν δημιου-
γῶν τοῦ ρωμαϊκοῦ principatus². Ἐν τῷ διοικητικῷ πρωτεῖον τοῦ
ἐπισκόπου Ρώμης ἦτο ἀρχὴ ἀναμφισβητήτως ἢ καὶ ἀπλῶς γνωστὴ ἐν
τῇ καθόλου ἐκκλησίᾳ κατὰ τὸν ε' αἰῶνα, ὁ Θεοδώρητος πλέον ἢ ἀπαξ
εἶχεν ἀφορμὰς νὰ καταφύγῃ εἰς αὐτὸ κατὰ τὸν τραχὺν ἀγῶνα τῆς Ἐκ-
κλησίας Ἀντιοχείας πρὸς τὸν Διόσκορον, ὅπερ δὲν ἔπραξεν, ἀλλ' ἀντέ-
ταξεν εἰς αὐτὸν τὰ περὶ αὐτοτελοῦς διοικήσεως τῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ
τὴν παλαιὰν ἐκκλησιαστικὴν νομοθεσίαν, τὴν κωδικοποιηθεῖσαν ἐν
Νικαίᾳ καὶ Κωνσταντινουπόλει⁴, τὸ δὲ κύρος τῆς ἐν τῇ δογματικῇ πίστει
ὀρθοδοξίας ἀνεξήτησεν οὐχὶ ἐν Ρώμῃ, ἀλλ' ἐν τῇ Γραφῇ καὶ τῇ συνει-
δήσει τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῶν πατέρων καὶ διδασκάλων αὐτῆς ἐρη-
νευούσης ἐγκύρωσιν τὴν Γραφήν. Τοῦτο ἄλλως τε πλὴν αὐτοῦ ἔπραξε
Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ τὴν ἐκείνου ἐπιχειρηματολογίαν ἀσυ-
ζητητῆ δεχθεὶς Κελεστίνος καὶ αὐτὸς τέλος ὁ Λέων, ὁ τὸν Τόμον αὐτοῦ
στηρίξας εἰς τὰς τοῦ Κασσιανοῦ καὶ Κυρίλλου καὶ μάλιστα ἐπὶ
Θεοδώρητου Συλλογὰς χωρίων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα
τοῦ Συμφώνου τῶν Διαλλαγῶν, περιλαβὼν τὴν ἐν αὐταῖς διδασκαλίαν
εἰς τὸν γενικὸν αὐτῆς χαρακτηρισμὸν ὡς διδασκαλίαν τοῦ Πέτρου καὶ
τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Πλὴν τῶν ἐνεργειῶν τούτου τοῦ Θεοδώρη-

1. Τοῦτο μετ' ὀλίγον θὰ τονίσῃ πρὸς τὸν Θεοδόσιον ἡ Γάλλα Πλακιδία :
«πρέπει γὰρ ἡμᾶς ταύτῃ τῇ μεγίστῃ πόλει, ἣτις δέσποινά πασῶν ὑπάρχει τῶν
γαίων (ἢ πόλεων, κατὰ τὸν κώδ. Μ.) ἐν πᾶσι τὸ σέβας παραφυλάξει» Schwartz ρ6.

2. Βεβαίως καὶ ὁ Θεοδώρητος καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν καθολικοὶ
καὶ ἄλλοι ἱστορικοὶ ἐγίνωσκον καὶ γινώσκουσιν ἔτι καὶ νῦν ὅτι τὴν αὐτὴν τι-
μὴν καὶ τὸν ἐπίαιτον περὶ ἱστροφῆς καὶ ἰσθῆς, ἀνά πάντα τὸν κόσμον ἐγνωσμέ-
νης, πίστεως ὁ ἀπ. Παῦλος ἀποδίδει πολὺ πρὸ τῶν Ρωμαίων εἰς τοὺς Θεσσα-
λονικεῖς 1 Θεσ. 1,7—8 καὶ 2 Θεσ. 1,4.

3. Ἐπιστ. 146—M. t. 83 c. 1396 «Ἀκούσωμεν τοῦ δεσπότου Χριστοῦ τὴν
δε τὴν ὁμολογίαν (τὸ Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς κτλ.) κρατύναντος· ἐπὶ ταύτῃ γὰρ, ἔφη,
τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μὲν τὴν Ἐκκλησίαν». Τὴν αὐτὴν περὶ τούτου γνώμην
ἔχει καὶ ὁ πάπας Λέων ἐν Sermo III, 2 IV, 3 καὶ II, 1. Κατὰ δὲ τῶν ἀξιώ-
σεων τοῦ Διόσκορου ἐπὶ διαδοχῇ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου ἀντέτασσε ὡς εἰ-
δομεν τὸν ἀπ. Πέτρον ἰδρυτὴν τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας, ὡς καὶ ὁ Λέων διὰ
τοὺς θρόνους Ἀντιοχείας καὶ Ρώμης.

4. Πρὸβλ. ἀνωτέρω § 11.

του ὅπως προκαλέσῃ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Λέοντος¹, καὶ Εὐσέβιος ὁ Δοσυλαίου, πλὴν τῆς πρότερον ἀποσταλείσης ἐκκλήσεώς του, ἀπῆλθεν αὐτὸς εἰς Ρώμην πρὸς ἐνθάρρουνσιν τοῦ πάπα εἰς τοῦτο. Καὶ ἡ μὲν ἐκ Ρώμης ἀλληλογραφία οὔτε τῆς ἐκκλήσεως αὐτοῦ μνημονεύει, οὔτε τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἐκεῖ παρουσίας. Ἐν Χαλκηδόνι ὁμοῦ τῷ 451, κατὰ τὴν 1στὴν συνεδρίαν τῆς οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ Εὐσέβιος ἐδήλωσεν ὅτι «παρόντων καὶ κληρικῶν Κπόλεως», συζητουμένου τοῦ περὶ προνομίων τοῦ Πατριάρχου Κπόλεως ζητήματος αὐτὸς «τὸν κανόνα τοῦτον (τῆς Β'. οἰκ. Συνόδου) τῷ ἀγιωτάτῳ πάπῃ ἐν Ρώμῃ ἀνέγνω καὶ ἀπεδέξατο αὐτὸν» ὁ Λέων δηλαδῆ². Ἡ παρουσία τοῦ ἐπ. Δοσυλαίου, νομιματοῦς καὶ ἀμέσως ἀναμιχθέντος εἰς τὴν περὶ τὸν Νεστόριον καὶ τὸν Εὐτυχή κίνησιν, ὑπῆρξε πάντως σπουδαιοτάτη σύμπτωσις, καὶ ἤσκησε, νομίζομεν, οὐχὶ μικρὰν ἐπιρροὴν εἰς τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῶν ἐνεργειῶν τοῦ πάπα. Ἡ δὲ ἀνωτέρω δήλωσις τοῦ Εὐσέβιου, δεικνύουσα ὅτι ἤδη πολὺ πρὸ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ἐν αὐτῇ τῇ Ρώμῃ εἶχεν ἀνακινήθῃ τὸ ζήτημα τῆς ὀριστικῆς νομιμοποιήσεως τῶν προνομίων τοῦ θρόνου Κπόλεως, τὰ ὁποῖα ἐβδόμηκονταετῆς πρᾶξις εἶχε κατοχυρώσει ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 3 Κανόνος τῆς Β'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τὰ ὁποῖα ἐπανειλημμένως ἐδοκίμασε νὰ παραβιάσῃ ὁ θρόνος τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Λέων ἦτο ἱκανῶς παρεσκευασμένος ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ οἱ ἐν Χαλκηδόνι λεγᾶτο αὐτοῦ εἶχον πράγματι ρητὰς περὶ τούτου ὁδηγίας.

48. Ὁ Λέων, κατόπιν τῶν ἐξ Ἀνατολῆς ἐνεργειῶν τούτων, ἀποφασίσας νὰ ἐνεργήσῃ ὅπως ἀνατρέψῃ τὰ ἐν Ἐφέσῳ γενόμενα, προσεπάθησε νὰ ἐξοσφαλίσῃ καὶ τὴν ὑποστήριξιν τῆς ὅλης δυτικῆς ἱεραρχίας, ἵνα οὕτω ἀποτελεσματικώτερον πίεσῃ τὸν Θεοδοσίον νὰ συγκαλέσῃ νέαν Σύνοδον, καὶ δὴ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἀποφάσεων. Ὑπέβαλε δὲ πρὸς τὸν μητροπολίτην Ἀρελάτης Ραβέννιον τὴν πρότασιν ὅπως ἡ ἱεραρχία τῆς Γαλλίας γράψῃ ἀπὸ κοινοῦ πρὸς τὸν βασιλέα Θεοδοσίον πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐνεργειῶν τούτων τοῦ πάπα. Πρὸς τοῦτο δ' ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ραβέννιον καὶ τὴν πρὸς τὸν Φλαβιανὸν ἐπιστολήν του. Τὸ αὐτὸ ἔπραξε καὶ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους τῆς Β. Ἰταλίας, συνηθροισμένους ἐν Μιλάνῳ τὸν Σεπτέμβριον 451. Ἡ προσπάθεια τοῦ Ροβεννίου ἔσχε περιορισμένην ἐπιτυχίαν, ἔνεκα τῆς διαιρέσεως τῆς γαλλικῆς ἱεραρχίας, καὶ ἐβράδυνε τόσον ὥστε ἡ πρὸς τὸν Λέοντα συνοδικὴ 44 γάλλον ἐπισκόπων ἀπάντησις ἐκομίσθη εἰς Ρώμην, μετὰ ὅλους 18 μῆνας, ὅλους ἡμέρας πρὸ τῆς ἐπανόδου τῶν παπικῶν λεγάτων ἐκ τῆς ληξιάσης ἤδη ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου³, ἡ δὲ σύνοδος τοῦ Μιλάνου ἐπήνεσεν τὴν ἐπιστολήν τοῦ πάπα

1. Ὁ Θεοδόρητος καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐν Ρώμῃ ἀλληλογραφίᾳ του ἐδήλωσεν ὅτι προθύμως θὰ ἤρχετο εἰς Ρώμην καὶ τὸν φίλον πατρίκιον Ἀνατόλιον παρεκάλεσεν ὅπως ἐπιτύχῃ παρὰ τοῦ βασιλέως ἄδειαν πρὸς ἀποδημίαν εἰς Ρώμην. 2. Mansi VII c. 449.

3. Batiffol: Le Siècle apost. p. 464=467.

ὡς «σύμφωνον τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ ἁγ. Ἀμβροσίου περὶ ἐνανθρωπήσεως». Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως περὶ τὰ μέσα φεβρουαρίου τοῦ 450, ἦλθεν εἰς Ρώμην ἐκ τῆς Ραβέννης ὁ αὐτοκράτωρ Οὐαλεντινιανὸς γ'. μετὰ τῆς συζύγου Εὐδοξίας, θυγατρὸς τοῦ Θεοδοσίου καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Γάλλας Πλακιδίας, διευθυνούσης τὰ λείψανα τοῦ δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἀντὶ τοῦ διεφθαρμένου ἐκείνου μείρακος, καθ' ὃν χρόνον ὁ μὲν στρατηγὸς Βονιφάτιος διεξεδίκει τὴν πραγματικὴν ἀρχὴν πρὸς τὸν Ἀέτιον, οὗτος δὲ προσεπάθει νὰ συγκρατῆσθαι τὴν ἐνότητα τῶν διασπασμένων ἐκάστοτε τμημάτων τοῦ κράτους καὶ νὰ σώσῃ αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἀπειλουμένης ἐπιδρομῆς τῶν Οὐννων τοῦ Ἀττίλα. Ὁ Λέων ἔσπευσε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν αὐτοκρατορικὴν οἰκογένειαν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ὡς πρὸ πενταετίας ἔπραξε τὸ αὐτό, ὅπως διὰ νόμου ἐπιβάλῃ εἰς τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους τὴν διοικητικὴν ἐπ' αὐτῶν ἀρχὴν τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ρώμης². Προσελθόντας εἰς τὸν ναὸν τῶν ἀποστόλων τοὺς βασιλεῖς ὑπεδέχθη ὁ Λέων περιστοιχούμενος ὑπὸ πλήθους ἐπισκόπων καὶ τοῦ ἄλλου πολυπληθοῦς Ρωμαϊκοῦ κλήρου καὶ μετὰ δακρύων, δυσκόλως συγκρατούμενος, ἀφηγήθη τὰ τοῦ διωγμοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν Ἀνατολῇ καὶ ἰκέτευσεν, ἵνα ὁ Οὐαλεντινιανὸς ἀξιῶσθαι παρὰ τοῦ Θεοδοσίου τὴν ἀναθεωρησὴν τῶν ἐν Ἐφέσῳ γενομένων ὑπὸ τοῦ πάπα ἐν συνόδῳ, συγκαλουμένη ἐν Ἰταλίᾳ «ἐκ πάσης τῆς οἰκουμένης». Ἐγραψαν λοιπὸν πρὸς τὸν Θεοδόσιον αὐτός τε ὁ Οὐαλεντινιανὸς καὶ ἡ Γάλλα Πλακιδία καὶ ἡ Εὐδοξία³. Εἰς τὰς ἐπιστολάς ταύτας, γραφείσας ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν, εἰ μὴ καθ' ὑπαγόρευσιν, αὐτοῦ τοῦ πάπα⁴, ἐκδηλότατα ἐκφέρεται ἡ δῆθεν προνομιοῦχος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει θέσις τοῦ ἐπ. Ρώμης, ὡς ἀπορρέουσα ἐκ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τοῦ πολιτικοῦ μεγαλείου τῆς Ρώμης, καὶ ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ «ἔθους τῶν συνό-

1. Batiffol αὐτ. p. 447—448.

2. Τοῦτο εἶνε ἡ διαβόητος *Constitutio Valentiniani III*, τῆς 8 ἰουλίου 445 ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀετίου, δι' ἧς, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀρελάτης Ἰλαρίου, ἀποκρούσαντος τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Λέοντος εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας του ἐν Γαλλίᾳ, διὰ πολιτικοῦ νόμου καθιεροῦτο ὅπως μῆτε ἐκλογή μῆτε ἄλλου γίνηται ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Γαλλίας καὶ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν τοῦ δυτικοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ ἐπ. Ρώμης, οὐ πᾶσα διάταξις θὰ ἐπέχη δι' αὐτοῦς (τοὺς ἐπισκόπους) ἰσχύον νόμου. Ἐπιστ. Leonis II. Batiffol p. 458 καὶ Mansi V. c. 1151—1154.

3. Τῆς Γάλλας Πλακιδίως φέρεται καὶ πρὸς τὴν Πουλχερίαν ἐπιστολὴ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος. Schwartz p. 5.

4. Ὑπάρχουσιν ἐν αὐταῖς ἐκφράσεις ἀήθεις εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς Πολιτείας καὶ ὀφειλόμεναι εἰς τὸς ἐκκλησιαστικὰς θεωρίας τῶν ρωμ. ἐπισκόπων ἀπὸ τοῦ 435, π. χ. «τὴν ἀξίαν τῷ μακαριωτάτῳ Πέτρῳ ἄτρωτον διαφυλάττειν, «φ (πάπα) τὴν ἱερωσύνην κατὰ πάντων ἢ ἀρχαιότης παρέσχεν», «περὶ τε τῆς πίστεως καὶ ἱερῶν κρίνειν», «τούτου γὰρ χάριν, κατὰ τὸ ἔθος τῶν συνόδων, καὶ ὁ τῆς Κπόλεως ἐπίσκοπος αὐτὸν ἐπεκαλέσατο διὰ λιβέλλου». Schwartz p. 5.

δων» νὰ ἐκαλωσιν οἱ ἀδικούμενοι πρὸς τὸν πάπαν. Οἱ λεγαῖτοι τοῦ πάπα εἰς τὰς συνόδους—ὡς ἐν τῇ περιπτώσει τῆς ἐν Ἐφέσῳ τῷ 449— «κατὰ τοὺς ὅρους τῆς ἐν Νικαία συνόδου εἰθίσθησαν συνείναι» ἢ δίκη τοῦ Φλαβιανοῦ πρέπει νὰ παραπεμφθῆ εἰς «τὴν σύνοδον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, ἐν ᾧ πρῶτος ἐκεῖνος ὁ τὰς οὐρανίους κλεῖς ἀξιωθεὶς ὑποδέξασθαι τὴν ἐπισκοπὴν τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκόσμη σεν»,· «παραφυλαχθῆ δ' ἐν πᾶσι τὸ σέβας ταύτῃ τῇ μεγίστῃ πόλει, ἣτις δέσποινα πασῶν ὑλάρχει τῶν πόλεων». Ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας ταύτης ἐπίσης καταφαίνεται ὅτι περὶ τὰ τέλη Φεβρουαρίου 450 παραδόξως ἐν Ρώμῃ ἠγνόουν τὸν θάνατον τοῦ Φλαβιανοῦ¹, ὅπερ σημαίνει ὅτι οὐδ' Εὐσέβιος ὁ Δορυλαίου εἶχεν ἀκόμη ἔλθει εἰς Ρώμην, ὅστις ἠδύνατο ν' ἀναγγεῖλῃ τοῦτο. Καὶ ὁ μὲν Θεοδοσίος πρὸς τὴν μεσιτείαν ταύτην τῶν ἐν τῇ Δύσει συγγενῶν του ἀπεκρίνατο ὅτι εἰς τὸν Λέοντα ἐπανελημμένως ἐδόθησαν αἱ πρόπουσαι ἐξηγήσεις, δι' ὧν πάντως θὰ ἐπείσθη περὶ τῆς ὀρθοδοξίας αὐτοῦ καὶ τῆς δικαίας καθαιρέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ νεωτερισμῶν ἐν τῇ πίστει Φλαβιανοῦ². Ὁ δὲ πάπας, ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξὺ ἐκομίσθησαν τὰ ἀγγελτήρια γράμματα τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας τοῦ Ἀνατολίου καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Φλαβιανοῦ, τὴν μὲν πρότασιν περὶ συγκλήσεως συνόδου ἐν Ἰταλίᾳ δὲν ἐπανάλαβεν, ἐν ἀναμονῇ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ Θεοδοσίου πρὸς τὴν περὶ τούτου ἐνέργειαν τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας τῆς Ραβέννης, ἐπελήφθη δὲ τῆς εὐκαιρίας τῆς ἐκλογῆς τοῦ Ἀνατολίου, ὅπως καταλύσῃ τὰ ἐν Ἐφέσῳ γεγόμενα. Μαθῶν ἕκ τῶν γραμμάτων τῆς χειροτονίας ὅτι οἱ τελέσαντες ταύτην ἦσαν οἱ περὶ τὸν Διόσκορον, εἰ μὴ καὶ αὐτὸς οὗτος, καὶ ὑποπτεύων ἕκ τούτου τὴν ὀρθοδοξίαν τοῦ νέου τῆς Κπόλεως ἐπισκόπου³, ὡς ὅρον τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ Ἀνατολίου ἔθηκε τὴν ὑπὸ τούτου ὑποβολὴν ὁμολογίας πίστεως, ἀποσταλησομένης εἰς τε τὸν ἐπίσκοτον τῆς Ρώμης καὶ πάντας τοὺς ἄλλους ἐπισκόπους πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διδασκαλίας τῶν πατέρων καὶ δὴ τῆς πρὸς Νεστόριον ἐπιστολῆς τοῦ Κυρίλλου, τῶν πράξεων τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνό-

1. Τοῦτο ὁ Batiffol ἐξηγεῖ «a instiueé la primauté de l' évêque» μεταφράζων τὸ λατινικὸν πρωτότυπον «in q ua (sede) principatum episcopatus ordinavit» Le Siège apost. p. Καὶ εἶνε μὲν ἀνόητος ἡ ἑλληνικὴ μετάφρασις, ἀλλ' οὐδὲ τὸ λατ. principatus episcopatus ἀποδίδει σαφῆ τινα ἔννοιαν.

2. Ἐπιστ. Γάλλας Πλακιδίας πρὸς Θεοδοσίον «ἐν τῇ στάσει τῆς ἱερωσύνης ἀβλαβοῦς μένοντος ἐν πᾶσι Φλαβιανοῦ» Schwartz p. 6. Εἰς οὐδεμίαν δὲ τῶν τεσσάρων τούτων βασιλικῶν ἐπιστολῶν ὁ Φλαβιανὸς ὀνομάζεται «μακάριος».

3. Schwartz p. 7 9. Ὁ Θεοφάνης ἀναγράφων τὰ τῆς ἀλληλογραφίας ταύτης τῶν αὐτοκρατόρων, τῇ παρακλήσει τοῦ Λέοντος, παρατίθησι τὴν ἀπόκρισιν τοῦ Θεοδοσίου πρὸς μόνην τὴν Εὐδοξίαν. Χρον. σ. 101. ἐκδ. De Boor.

4. Πάντα ταῦτα ὁ Λέων ἠδύνατο νὰ πληροφρηθῆ παρὰ τοῦ ἐν Κπόλει καὶ ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Ἐφέσου πληρεξουσίου αὐτοῦ Ἰουλιανοῦ ἐπ. Κῶ, τῶν ἀρχιμανδριτῶν Φαύστου, Μανουηλίου καὶ ἄλλων φίλων τοῦ Φλαβιανοῦ, πρὸς οὓς ἔγραφε.

δου τοῦ 431 καὶ τῆς πρὸς Φλαβιανὸν ἰδίας αὐτοῦ ἐπιστολῆς. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπέστειλεν τετραμελῆ ἀντιπροσωπίαν ἐκ τῶν ἐπισκόπων Abundantii ἢ Abundii καὶ Asterii καὶ τῶν πρεσβυτέρων Βασιλείου καὶ Σενάτωρος, κομιστῶν τῆς πρὸς Φλαβιανὸν ἐπιστολῆς καὶ γραμμάτων πρὸς τὸν Βασιλέα, τὴν Πουλχερίαν καὶ τοὺς γνωστοὺς περὶ τὸν Φαῦστον ἀρχιμανδρίτας, ἀπὸ 16 καὶ 17 ἰουλίου 450¹. Ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τοῦ Ἀνατολίου νὰ πληρώσῃ τοῦτον τὸν ὄρον, ὁ πάπας ὑπεδείκνυε καὶ πάλιν τὴν ἀνάγκην νὰ συγκαλέσῃ νέαν οἰκουμενικὴν σύνοδον ἐν Ἰταλίᾳ.

Γ'. Η ΕΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙ ΟΙΚ. ΣΥΝΟΔΟΣ

49. Οὕτω παρασκευασθέντων τῶν πραγμάτων ἐξαπελύθη ὑπὸ τοῦ Μαρκιανοῦ πρὸς τοὺς μητροπολίτας τῶν ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων τὸ προσκλητήριο ἐν τῇ Σύνοδον γράμμα τῇ 16 Μαΐου 451: «Νικηταί, Οὐαλεντινιανὸς καὶ Μαρκιανός, ἔνδοξοι, τροπαιοῦχοι, ἀεισέβαστοι, τοῖς ἀπανταχοῦ θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις. Τῶν πραγμάτων ἀπάντων δεῖ προτιμᾶσθαι τὰ θεῖα τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος εὐμενοῦς καθεστῶτος, τὰ τῆς κοινῆς πολιτείας καὶ φυλάττεσθαι καὶ βελτιοῦσθαι θαρροῦμεν. Ἐπειδὴ τοίνυν ἀμφιβολία τινὲς περὶ τὴν ὀρθόδοξον θρησκείαν ἡμῶν γεγενῆσθαι δοκοῦσι, καθάπερ καὶ [ἡ] ἐπιστολὴ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς ἐνδόξου πόλεως Ρώμης Λέοντος δηλοῖ τοῦτο, ἰδικῶς τῇ ἡμετέρᾳ ἤρεσεν ἡμερότητι, ἵνα ἅγια σύνοδος ἐν τῇ Νικαέῳ πόλει τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας συγκροτηθῇ, ἐφ' ᾧ τε, συμβαινόντων τῶν λογισμῶν καὶ πάσης τῆς ἀληθείας ἐρευνηθείσης, ἄνευ σπουδῆς², ἢ πρῶην τινὲς χρῆσάμενοι, τὴν ἅγιαν καὶ ὀρθόδοξον θρησκείαν διετάραξαν, τὴν ἀληθῆ πίστιν ἡμῶν σαφέστερον ἐπιγνωσθῆναι, ὥστε τοῦ λοιποῦ μηδεμίαν δύνασθαι εἶναι ἀμφιβολίαν ἥτοι διχόνοιαν. Ὅθεν ἡ ἀγιότης σου μεθ' ὧν ἂν ἀρέσῃ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων καὶ οὐς ἂν ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν ὑπὸ τὴν φροντίδα τελουσῶν τῆς σῆς ἁγιοσύνης, ἀξιοπίστους καὶ πρὸς τὴν τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας διδασκαλίαν ἐμπαρασκεύους ὑπάρχειν δοκιμάσῃ, ἐπὶ τὴν εἰρημένην Νικαέῳ πόλιν, ἐντὸς καλανδῶν Σεπτεμβρίων, σπουδασάτω. Ἰστω δὲ ἡ σὴ θεοφιλία καὶ τὴν ἡμετέραν θειότητα τῇ σεβασμίᾳ παρεσομένην συνόδῳ, εἰ μὴ τυχὸν δημόσιαί τινες χρεῖαι εἰς ἐκστρατείας ἀπασχολήσουσιν. Ὁ Θεός σε διαφυλάττει εἰς πολλοὺς ἑνιαυτούς, ἀγιώτατε καὶ ὀσιώτατε πάτερ. Ἐδόθη πρὸ 16 καλανδῶν ἰουνίων ἐν Κπόλει, ὑπα-

1. Παρὰ Jaffe No No 452. 453. 454.

2. Τὸ λατιν. et vacante omnium studio ἢ παλαιὰ ἐλλ. μετάφρασις ἀποδίδει διὰ τοῦ «ἐμποδὸν γενομένων τῶν σπουδῶν»!

τεία τοῦ δεσπότη τοῦ ἡμῶν Μαρκιανοῦ τοῦ αἰωνίου ἀυγοῦστου καὶ τοῦ δηλωθησομένου». Ἡ ἐκλογὴ τῆς Νικαίας διὰ τὴν σύγκλησιν τῆς συνόδου προφανῶς ἔγινε σκοπίμως διὰ τὸ μέγα ὄνομα καὶ κύρος τῆς Α΄ ἐν αὐτῇ Οἰκουμενικῆς συνόδου, καὶ διότι ἡ γειτονία τῆς πρωτεύουσας καὶ τῆς Ἀδῆς ἐξησφάλιζεν ἀπὸ πάσης βίας ἢ ταραχῆς τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς· οὕτω δὲ θὰ ἦτο εὐκόλος καὶ ἡ ἐκδηλωθεῖσα ἀπόφασις τοῦ ἡγεμόνος καὶ αὐτὸς εἰς τὴν σύνοδον νὰ παραστῇ.

Ἡ ἔναρξις τῶν συνοδικῶν ἐργασιῶν ὠρίσθη τὴν 1 Σεπτεμβρίου τοῦ 451 καὶ οἱ σύεδροι πολὺ ἔνωρις καὶ πολυάριθμοι συνέρρεον εἰς τὴν Νικαίαν. Ταχέως ὅμως παρατηρήθη ὅτι ὁ Διδάσκαρος διανοήθη νὰ ἐκβιάσῃ καὶ τὴν σύνοδον ταύτην διὰ τοῦ πλήθους τῶν μοναχῶν, τοὺς ὁποίους εἰς μέγαν ἀριθμὸν συνήθροισεν ἐν Νικαίᾳ. Εἰργάσθη δὲ δραστηριώτατα κατὰ τὸ τετράμηνον ἀπὸ τῆς συγκλήσεως διάστημα, ὅπως καὶ ἡ ἱεραρχία ἀποκλίνῃ ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων του. Ἐβλεπεν ὅτι ἐκινδύνευεν ὑπὲρ τῶν ὄλων, ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀξιώματος τοῦ θρόνου του. Πλὴν τοῦ ἐπιδίκου δογματικοῦ ζητήματος τῆς ἐν Χριστῷ ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων καὶ τῶν ἐν τῇ Ἐνδημούσῃ συνόδῳ τοῦ 448 καὶ τῇ ἐν Ἐφέσῳ τοῦ 449 νομικῶν κυρώσεων, ἐδημιουργήθησαν καὶ νέα διοικητικῆς καὶ ἠθικῆς φύσεως γενικοῦ ἢ τοπικοῦ χαρακτήρος ζητήματα, τῶν ὁποίων τὴν λύσιν πάντες ἀνέμενον ἐκ τῆς συνόδου. Καὶ πρῶτον προεῖχεν ἡ ὀριστικὴ νομιμοποίησις τῆς ὑπὸ τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὀρισθείσης θέσεως τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς πρωτεύουσας, τὴν ὁποίαν ἠγόησε καὶ ἡ Γ΄ ἐν Ἐφέσῳ τοῦ 431 καὶ ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἀριστική σύνοδος, ἥτις, ὡς εἶδομεν, τὸν μὲν Φλαβιανὸν ἐδέχθη ὡς πέμπτον, μετὰ τὸν Ἱεροσολύμων, τοῦ δὲ Συμβόλου τῆς ἐν Κπόλει Συνόδου τῶν 150 πατέρων οὐδόλως ἐμνημόνευσε, προέκυψε δηλ. ζήτημα καὶ κύρους τῆς Συνόδου ἐκείνης ὡς Οἰκουμενικῆς καὶ τοῦ ἐν αὐτῇ ἐπισημοποιηθέντος πληρεστέρου τύπου τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως. Ἐπειτα τὸ ζήτημα τῆς σχέσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων Θράκης, Πόντου καὶ Ἀσίας πρὸς τὸν πατριάρχην τῆς πρωτεύουσας, παρὰ τὰ περὶ αὐτοῦ κανονισθέντα ὑπὸ τῆς Συνόδου τοῦ 381 καὶ τὴν ἔκτοτε ἐπακολουθήσασαν ἐπὶ 70 ὅλα ἔτη πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας, ἀπῆιτε ὀριστικὴν λύσιν. Τρίτον ἐφεξῆς, ἡ αὔξησις καὶ δύναμις τοῦ μοναχικοῦ βίου, τείνοντος ν' ἀποτελέσῃ ἰδίαν τάξιν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ βίῳ, ἀνεξάρτητον τῆς διοικήσεως Ἱεραρχίας καὶ ἀσκησῶν ἔλεγχον καὶ ἐπιρροὴν ἐπὶ τὸν βίον τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπρεπε νὰ τεθῇ ἐπίσης φραγμὸς τις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῆς πολιτείας ἐπὶ καθαρῶς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως· ὑποθέσεων διὰ τῶν λεγομένων «πραγματικῶν», δι' ὧν ἰδρύνοντο ἢ κατηγοοῦντο ἐπισκοπαὶ ἢ διερχομύζοντο τὰ μεταξὺ αὐτῶν ὅρια. Γενικῶς δὲ ἀπὸ τῆς πρὸ ἐνδὸς καὶ πλεόν αἰῶνος ἐπικρατήσεως τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τῆς προαγωγῆς αὐτοῦ εἰς θρησκείαν τοῦ κράτους, ἐδημιουργήθησαν ἐκ τῶν βιοτικῶν συνθηκῶν ποικίλαι σχέσεις,

1. Mansi VI c. 553. δηλωθησόμενος δ' ἦτο ὁ σὺννατος τοῦ βασιλέως, ὀριζόμενος βραδύτερον (designatus).

αἵτινες οὔτε σαφῶς διευτυλώθησαν, ὑποκείμενοι ἑκασταχοῦ εἰς τοπικὰς συνηθείας, οὔτε ἐνομιμοποιήθησαν ὑπὸ τῶν προηγουμένων συνόδων καὶ μάλιστα τῶν Οἰκουμενικῶν, αἵτινες ἀπορροφούμενοι ὑπὸ τῶν δογματικῶν ἢ προσωπικῶν ζητημάτων, ὀλίγον ἐφρόντισαν περὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς. Τὰ πλεῖστα τῶν ζητημάτων τούτων καὶ δὴ τὰ γενικωτέρου χαρακτῆρος καὶ διαφέροντος ἤτο φυσικὸν νὰ γίνωνται αἰσθητὰ ἰδίᾳ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους, ὅπου συνεκεντροῦντο ἔξ ἀνάγκης πάντα τὰ στοιχεῖα τοῦ δημοσίου βίου τῆς αυτοκρατορίας, τοῦ τε πολιτικοῦ καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ. Ἡ ἐκκλησία τῆς Κπόλεως, προκαλουμένη εἴτε ἀμέσως ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, εἴτε ἐμμέσως ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἤτο φυσικὸν νὰ ἐνδιαφέρεται ζωηρῶς περὶ τῶν ἀνακυπτόντων διοικητικῆς φύσεως ζητημάτων καὶ νὰ δίδῃ ὁδηγίας, νὰ λαμβάνῃ μέτρα καὶ νὰ προκαλῆ βοηθητικῶς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ κράτους εἰς περιπτώσεις, καθ' ἃς τὰ πράγματα ἐξήρχοντο πέραν τῆς καθαρᾶς ἐκκλησιαστικῆς ἀρμοδιότητος. Πάντα ταῦτα, ἐνῶ ἐδημιούργουν νέα ἢ ἐνίσχουν τὰ ἀπὸ τοῦ 381 ὑπάρχοντα προνόμια ἢ δικαιώματα τοῦ πατριάρχου Κπόλεως, ἐγένων καὶ φυσικὴν τινα δυσφορίαν εἰς τοὺς ἄλλους προϊσταμένους παλαιότερων ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων, τῶν ὁποίων τὰ δίκαια ἐμειοῦντο ἢ κατεπατοῦντο. Ταῦτα πάντα ἔσπευσε νὰ ἐκμεταλλεθῇ ὁ Διόσκορος. Ὁ Ἰουβενάλιος, ὁ Θαλάσσιος, ὁ Ἀγκύρας, ὁ Σελευκείας, ὁ Βηρυτοῦ, τὸ προεδρεῖον τῆς Ἀηστρικῆς συνόδου, ἤτο ἤδη ἀνεπιστρεπτὴ ἐκτεθειμένον ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν Μ. Ἀσίᾳ τοπικαὶ ἐκκλησιαστικαὶ διενέξεις προσεπόριζον εἰς αὐτὸν πολλοὺς φίλους, ὡς καὶ ἡ Συρία καὶ ἡ Παλαιστίνη ἢ Θοράκη ἐν μέρει καὶ περιεσότηρον ἢ Μακεδονία ἠῤῥησε τὰς τάξεις τῶν ὁπαδῶν του· ἐπὶ πᾶσι ὁ μοναχικὸς κόσμος τῆς Ἀνατολῆς, ὁ ἀμαθὴς καὶ εὐπαράγωγος ἤτο ἤδη κατὰ τὸ πλεῖστον κεκηρυγμένος ὑπὲρ αὐτοῦ. Πάντα ταῦτα ὑπολογίζων ὁ Διόσκορος τολμηρῶς ἀνέσφιξε τὸν περὶ τὸν ὄλων κύβον. Ἡ ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους σημειωθεῖσα ἐπιδρομὴ τῶν Οὐνῶν τοῦ Ἀττίλα εἰς τὰς πρὸς νότον τοῦ Δουνάβεως χώρας, ἀπειλήσασα αὐτὴν τοῦ Μαρκιανοῦ τὴν ἀσφάλειαν, ἐκίνησε τὸν Διόσκορον εἰς ἐχθρικός πρὸς τοὺς βασιλεῖς ἐνεργείας ἐν Αἰγύπτῳ¹. Ὑπελείπετο εἰς αὐτὸν νὰ ἐξουδετερώσῃ τὸν πᾶσαν Λέοντα. Ἐνώπιον λοιπὸν τῶν ἐν Νικαίᾳ συνηθροισμένων πατέρων καὶ πρὸ τῆς ἐπισήμου ἐνάρεξεως τῶν συνοδικῶν ἐργασιῶν ὑπέβαλε πρότασιν «ἀκοινωνησίας» τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης². Καὶ πῶς μὲν ἐδικαιολόγησε τὴν πρότασιν ταύτην εἶναι ἄγνωστον³ οἱ συνοδικοὶ ὅμως, πλὴν δέκα αἰγυπτίων ἐπισκόπων, ὑπογραψάντων τὴν

1. Arendt : Leo der Grosse. Mayence 1895 p. 358.

2. Δήλωσις τοῦ λεγάτου Πασχασίου κατὰ τὴν β' συνεδρίαν τῆς Συνόδου Schwartz II, 1 I p. 28—29=Mansi VI c. 1045-8.

3. Ὁ Duchesne III p. 428 καὶ v. 1, νομίζει ὅτι μόνον πρὸς τοῦτο λόγον ὁ Διόσκορος ἠδύνατο νὰ προβάλλῃ τὴν πρὸς τὸν Φλαβιανὸν ἐπιστολὴν τοῦ Λέοντος, ὡς δῆθεν εὐνοοῦσαν τὸν νεστοριανισμόν. Βλ. τὴν μήνυσιν τοῦ διακόνου Θεοδώρου κατὰ Διοσκόρου παρὰ Mansi VI c. 1009.

κατηγορίαν, ἀπέσχον νὰ νίοθετήσουν τὸ διάβημα τοῦ Διοσκόρου, ὅστις οὕτως δεινῶς ἐξετέθη καὶ πρὸ τῆς Αὐλῆς καὶ πρὸ αὐτῶν τῶν λεγάτων, οἵτινες εἶχον ὡς πρὸς αὐτὸν διαθέσεις μετριοπαθείας¹.

50. Ἐπιστάντος τοῦ καιροῦ τῆς ἐνάργειας τῶν συναδικῶν ἐργασιῶν, ὁ Μαρκιανὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ προσέλθῃ εἰς Νίκαιαν ἀπησχολημένος εἰς πολεμικὰς κατὰ τοῦ Ἀττίλα παρασκευὰς ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ· οἱ λεγάτοι φοβούμενοι μὴ ἐπαναληφθῶσι τὰ ἐν Ἐφέσῳ τοῦ 449 ἔτους καὶ γνωρίζοντες τὰς διαθέσεις τοῦ Διοσκόρου, παρέμενον ἐν ΚΠόλει καὶ ἠροῦντο ἄνευ τοῦ βασιλέως νὰ παραστῶσιν εἰς τὴν Σύνοδον. Ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐνάργειας τῆς Συνόδου προκάλεσε δυσφορίαν μεταξὺ τῶν συνελθόντων ἐν Νικαίᾳ πατέρων, οἵτινες καὶ ἔγραψαν πρὸς τὸν Μαρκιανὸν παρακαλοῦντες νὰ ἐπισπευσθῇ ἢ ἐναρξῆς τῆς Συνόδου διὰ λόγους ἀσθενείας «καὶ δι' ἑτέρας αἰτίας διαφόρους»². Πλὴν τούτου ὁμῶς ἡ Αὐλὴ ἔμαθεν ὅτι ἡ Νίκαια κατεκλύσθη ὑπὸ πλήθους κληρικῶν ἀκλήτων ἢ καὶ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν συνελθόντων, καὶ πολυπληθῶν μοναχῶν καὶ λαϊκῶν, θορυβούντων καὶ ἀσχημονούντων. Ἡ Πουλχερία τότε ἀντὶ τοῦ ἀπόντος βασιλέως ἔγραψε πρὸς τὸν διοικητὴν Βιθυνίας Στρατήγιον διατάσσουσα ν' ἀπομακρύνῃ ἐκεῖθεν διὰ τῆς βίας τοὺς ἄνευ βασιλικῆς προσκλήσεως ἢ ἀδείας τῶν οἰκείων ἐπισκόπων «αὐτοὶ ἐνδημοῦντας κληρικούς ἢ μονάζοντας ἢ λαϊκούς, οὓς οὐδεὶς λόγος ἐπὶ σύνοδον καλεῖν», ὅπως οὕτως ἐξισφαλισθῇ εἰς τὴν Σύνοδον πᾶσα εὐταξία· ὁ διοικητὴς καθίστατο προσωπικῶς ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς διαταγῆς³.

Οἱ περὶ τὸν Ἀνατόλιον ἐγνώριζον ἤδη ὅλας τὰς ἐν Νικαίᾳ ἐνεργείας τοῦ Διοσκόρου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν κορυφαίων Μονοφυσιτῶν, καὶ ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπισκόπων ὑπέβαλλον τὴν γνώμην περὶ μεταθέσεως τῆς Συνόδου εἰς τόπον πλησιέστερον πρὸς τὴν πρωτεύουσαν, ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν τῆς κυβερνήσεως. Ὑπὸ τοιοῦτο πνεῦμα ἔγραψε τότε «ἀναφορὰν» πρὸς τὸν Μαρκιανὸν Ἀέτιος ὁ ἀρχιδιάκονος τῆς ἐν ΚΠόλει Ἐκκλησίας· ὁ βασιλεὺς παρακωλύμενος ἀκόμη ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐκστρατείας, ἐδέχθη τὴν προτεινομένην μετάθεσιν καὶ ἔγραψε πρὸς τοὺς ἐν Νικαίᾳ σινηθροισμένους, δικαιολογήσας τὴν μέχρι τοῦδε ἀναβολὴν τῆς παρουσίας του ἐκ τῶν ἀσκολιῶν περὶ τὴν ἄμυναν τῆς χώρας καὶ δὴ τῆς ἐκ τοῦ Ἰλλυρικοῦ ἐκδιώξεως τῶν εἰσβαλόντων βαρβάρων. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Ἀετίου ἔμαθεν «ὄφρα ἴσθαι τὴν ἡμετέραν ὁσιότητα μὴ τυχόν τινες τῶν τὰ εὐτυχῶς φρονούντων ἢ ἑτεροῦς τις στίσειν ἢ θόρυβον τινὰ κατασκευάζειν ἐπιχειρήσῃ, τούτου ἕνεκα δηλοῦμεν ὑμῖν, ὥστε τὴν προειρημένην αἰτίαν μηδὲν εὐλαβούμενος, εἰς τὴν Χαλκηδονίαν παραγενεσθαι πόλιν. Ἐλπίζομεν γὰρ εἰς τοῦ Θεοῦ

1 Ὡς εἶπεν ὁ Πασχασίνος κατὰ τὴν ἐκφώνησιν τῆς καταδικῆς αὐτοῦ: «Ἄλλ' ὁμῶς τοσοῦτων παρ' αὐτοῦ τολμηθέντων ἐσοποῦμεν ἐκ τῆς προτέρας πράξεως φιλανθρωπίας αὐτὸν ἀεῖωσαι» Schwartz II, 1. I. p. 29=Mansi VI c. 1048.

2. Mansi VI c. 557.

3. Mansi VI. c. 556.

τὴν φιλανθρωπίαν ὡς χωρὶς τινος ταραχῆς ἢ θορύβου πάντων τῶν κατὰ τὴν ὀρθόδοξον καὶ ἀληθῆ πίστιν δικαίως καὶ ὡς τῷ Θεῷ φίλον τυπωθέντων, ἕκαστος ὑμῶν εἰς τὰ οἰκεῖα θάττον ἐπανελεύσεται»· διότι καὶ αὐτὸς σπεύδει πάλιν νὰ συνεχίσῃ τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, τὰς ὁποίας πρὸς καιρὸν χάριν τῆς Συνόδου διακόπτει, μετὰ τὸ πρῶτον εὐνοικὸν αὐτῶν ἐν Ἰλλυρία στάδιον¹. Οὕτω δὲ μετὰ ἀναβολὴν ἐνὸς καὶ πλέον μηνὸς συνήλθεν, ἡ Σύνοδος ἐν Χαλκηδόνι ἀπέναντι τῆς Κπόλεως, ἐν τῷ «μαρτυρίῳ» τῆς ἁγίας Εὐφημίας², εἰς ὕψος 1200 ποδῶν ἀπὸ τῆς Ἀσιατικῆς ὄχθης τοῦ Βοσπόρου. Ἡ πείρα τῆς Γ' ἐν Ἐφέσῳ καὶ τῆς Ἀρητρικῆς συνόδου, ὅπου τὰ πάντα διηύθυνεν ἡ βία τῶν ἐπισκόπων Ἀλεξάνδρειας, ἔπεισε τὴν Αὐλὴν ν' ἀναλάβῃ αὐτὴ τὴν διεύθυνσιν τῶν συνοδικῶν ἐργασιῶν, ἔξασφαλίζουσα μὲν τὴν ἐλευθερίαν τῆς γνώμης καὶ τοῦ λόγου εἰς τοὺς συνέδρους, ἀλλὰ διὰ καταλλήλου τρόπου δίδουσα τὴν ἐπιθυμητὴν καὶ ἀρεστὴν εἰς αὐτὴν κατεύθυνσιν τῶν συζητήσεων καὶ ἀποφάσεων. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας περὶ τοῦ τρόπου τῆς θέσεως τῶν ζητημάτων ἢ τῆς διεξαγωγῆς τῆς συζητήσεως ἠρωτᾶτο ἡ Αὐλή. Ἐκ τούτου τῆς Συνόδου κατ' οὐσίαν προήδρευον· οἱ λαϊκοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ αὐτοκράτορος· ὁ στρατηλάτης καὶ ἀπὸ ὑπότων πατρίκιος Ἄνατολίος, ὁ ἑπαρχὸς τῶν Πραιτωρίων Παλλάδιος, ὁ ἑπαρχὸς τῆς πόλεως Τατιανὸς, ὁ μάγιστρος τῶν θείων ὁφρακίων Βιγκόμαλος, ὁ κόμης τῶν καθωσιωμένων δομestikῶν Σποράκιος, ὁ κόμης τῶν θείων πριβάτων Γενέθλιος· οὗτοι ἦσαν ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Αὐλῆς· τούτους συνεπλήρωνον οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Συγκλήτου, τοῦ ἀνωτάτου διοικητικοῦ σώματος τοῦ κράτους· ὁ ἀπὸ ἐπαρχῶν καὶ ὑπάτων Πατρίκιος Φλάβιος Φλωρέντιος, ὁ ἀπὸ ὑπάτων καὶ πατρίκιος Σενάτωρ, ὁ ἀπὸ μαγίστρων καὶ ὑπάτων πατρίκιος Νόννος ἢ Νόμος, ὁ ἀπὸ ἐπάρχων καὶ ὑπάτων πατρίκιος Πρωτογένης, ὁ ἀπὸ ἐπάρχων Ζωΐλος, ὁ ἀπὸ ἐπάρχων τῆς πόλεως Θεόδωρος, ὁ ἀπὸ ἐπάρχων Ἀπολλώνιος, ὁ ἀπὸ πραιποζίτων Ρωμανός, ὁ ἀπὸ ἐπάρχων πραιτωρίων Κωνσταντῖνος, ὁ ἀπὸ πραιποζίτων Ἀρτάξος καὶ ὁ ἀπὸ ἐπάρχων Ἰλλυρικοῦ Εὐλόγιος, ἔτι δὲ ὁ ἐπίσημος Γραμματεὺς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Κομιστορίου Βεροικιανός³. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ πολιτικοῦ προεδρείου τῆς Συνόδου ἔγινε μεταξὺ τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ διὰ τὰς πρὸς τὸ κράτος ὑπηρεσίας τῶν διακριθέντων ἀνδρῶν, ὧν πολλοὶ ἐκ τοῦ πλησίον εἶχον παρακολουθήσει τὴν θρησκευτικὴν κίνησιν τῶν τελευταίων ἐτῶν καὶ ἐγίνωσκον καὶ τὰ πράγματα καὶ τὰ κυριώτατα εἰς αὐτὴν ἀναμιχθέντα πρόσωπα. Ὁ Φλωρέντιος, ὁ ἰσχυρὸς φίλος Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου⁴, ἀντεπρο-

1. Mansi VI. c. 560—561.

2. Περιγραφήν λεπτομερῆ τοῦ ναοῦ, ἐνθα ἐγίνοντο αἱ συνεδρίαί τῆς Συνόδου βλ. παρ' Εὐαγγελίου Ἐκκλ. Ἱστορ. II, 3—Migne t. 86 c. 2492 καὶ ἔξ.

3. Καὶ οἱ μὲν αὐτικοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ βασιλέως φέρονται ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον «οἱ μεγαλοπρεπέστατοι καὶ ἐνδοξότατοι ἄρχοντες», οἱ δὲ ἀντιπρόσωποι τῆς Συγκλήτου—«ἡ ὑπερφυῆς Σύγκλητος».

4. Ἄδ. Ν. Διαμαντοπούλου: Ἰσιδώρος ὁ Πηλουσιώτης. 1926. Ἱεροσόλυμα σ. 46.

«Θεολογία» Τόμ. ΙΣΤ'

σώπευσεν ἤδη Θεοδοσίον τὸν β', κατὰ τὴν δίκην τοῦ Εὐτυχοῦς ἐν τῇ Ἐνδημούσῃ Συνόδῳ τοῦ 448, διακριθεὶς διὰ τὴν αὐστηρὰν ὀρθοδοξίαν του· ἦτο δὲ καὶ φίλος προστάτης τοῦ ἱεροῦ Θεοδωρήτου, ὅστις καὶ ἔγραφε πρὸς αὐτὸν καὶ κατὰ τὸν ἀπὸ τῆς Ἀβλῆς διωγμὸν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν αὐτοῦ κατέφευγε¹. Φίλοι τοῦ Θεοδωρήτου ἦσαν ἐπίσης ὁ πατρικίος Ἀνατόλιος, ὁ Σποράκιος, ὁ Ἀπολλώνιος, ὁ Πρωτογένης, ὁ Νόμος καὶ ὁ Σενάτωρ². Ἡ παρουσία τῶν ἀνδρῶν τούτων καὶ ἡ εἰς αὐτοὺς ὀρισθεῖσα θέσις ἐν τῇ Συνόδῳ δὲν ἐνίσχυε τὰς ἐλπίδας τῶν περὶ τὸν Διόσκορον. Οἱ πολιτικοὶ μεγαστᾶνες κατέλαβον θέσιν «ἐν τῷ μέσῳ, πρὸ τῶν καγκέλλων τοῦ ἁγιωτάτου θυσιαστηρίου» ἐκατέρωθεν δ' αὐτῶν ἐκάθισαν, ἔξ ἀριστερῶν μὲν οἱ λεγάτοι τοῦ πάπα Πασχασίνου, ἐπίσκοπος Λιλυβαίου, Λουκέντιος ἐπ. Ἀσκούλου καὶ ὁ πρεσβύτερος Βονιφάτιος³. Μετὰ τούτους δὲ παρεκάθισαν ὁ Κπόλεως Ἀνατόλιος, ὁ Ἀντιοχείας Μάξιμος, ὁ Καισαρείας Θαλάσσιος, ὁ Ἐφέσου Στέφανος καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Ποντικῆς καὶ Ἀσιανῆς καὶ Θρακικῆς διοικήσεως· ἐκ δεξιῶν δὲ τοῦ Προεδρείου ἐκάθισαν κατὰ σειρὰν ὁ Διόσκορος, ὁ Ἰουβενάλιος, Κύντιλλος ἐπ. τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Ἡρακλείας καὶ ὡς τοποτηρητῆς τοῦ Θεσσαλονίκης Ἀναστασίου, ὁ Κορίνθου Πέτρος καὶ οἱ ἐπίσκοποι Αἰγύπτου, Ἰλλυρικοῦ καὶ Παλαστίνης. Ἐκ τῆς κατανομῆς ταύτης τῶν θέσεων κατεδείχθησαν αἱ διαθέσεις τῆς συνελθούσης Ἱεραρχίας. Ὁ Διόσκορος γνωρίζων πῶς ἐσημάτισε τὴν ἐν Ἐφέσῳ πλειοψηφίαν τοῦ 449 δὲν ἐξεπλάγη βεβαίως ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ὑπογραψάντων ἐκεῖ τὴν καθάιρεσιν τοῦ Φλαβιανοῦ εὐρίσκοντο τώρα εἰς τὸ ἀντίπαλόν του στρατόπεδον. Περιέργον ὁμως εἶναι ὅτι οἱ ἐπίσκοποι Ἰλλυρικοῦ, Ἡπειροῦ καὶ Μακεδονίας, τοῦ δῆθεν βικαριάτου τὴν Ρώμης, παρεκάθισαν μετὰ τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ Διοσκόρου καὶ κατὰ τὰς συζητήσεις ἐπολέμησαν τὰς ρωμαϊκὰς ἀπόψεις⁴. Ἀπέναντι τοῦ πολιτικοῦ προεδρείου καὶ εἰς τὸ μέσον ἔκειτο «τὸ ἁγιωτάτον καὶ ἄχραντον Εὐαγγέλιον».

(Συνεχίζεται)

ΑΔΑΜ. Ν. ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

1. Βλ. ἀνωτ. § 17.

2. Θεοδωρήτου ἐπιστ. 89. Migne P. G. t. 83 c. 1284.

3. Θεοδ. ἐπιστ. 92—M. 83 c. 1285—1288. Ἐπιστ. 97—M. c. 1292. ἐπ. 94—M. c. 1289. Ἐπ. 96—M. c. 1289. Ἐπ. 103—M. c. 1296.

4. Ὁ ἐπίσης λεγάτος λατινομαθῆς ἐπ. Κῶ Ἰουλιανὸς παρεκάθητο μετὰ τῶν πολλῶν συνέδρων ἐπισκόπων. Τὰ Πρακτικὰ δὲν μνημονεύουσι τοῦ ἐτέρου πρεσβυτέρου—λεγάτου Βασιλείου ἐν τῇ σειρᾷ τῶν εἰρημένων λεγάτων.

5. Καὶ ὁμως ἐν τῇ πλήρει νοθείᾳ Συλλογῇ παλικῶν ἐπιστολῶν καὶ ἄλλων ἐγγράφων τοῦ Jaffe φέρεται ἐπιστολὴ τοῦ Λέοντος πρὸς τὸν Θεσσαλονίκης Ἀναστάσιον τῷ 450, συγκαίροντος αὐτῷ διότι ἠρνήθη νὰ παραστῇ εἰς τὴν Ἀρητικὴν σύνοδον (Jaffe No 440). Ἀλλὰ καὶ ὁ Νικοπόλεως (Ἡπειροῦ) Ἀττικὸς, δν ὁ Λέων δῆθεν, κατὰ τὴν αὐτὴν Συλλογὴν, ἐπροστάτευσε κατὰ τοῦ Ἀναστασίου (βλ. Batiffol: le Siège apostolique p. 490—491) ἐπολέμησε τοὺς ρωμαίους λεγάτους καὶ τὸν «τόμον» τοῦ Λέοντος.